

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ КОРЕКЦІЇ ПСИХОМОТОРНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Прокопенко Д. О.

*студент 1 курсу магістратури спеціальності Терапія, реабілітація,
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Позмогова Н. В.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії,
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Проблема розладу аутистичного спектру у дітей залишається актуальною. За оцінками ВООЗ, 1 дитина із 160 має будь-який із розладів аутистичного спектру. Загалом у світі таких осіб нараховується 2 мільйони 400 тисяч. В Україні, відповідно до даних електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ), загалом обліковано 20 936 дітей з розладами аутистичного спектру [1].

Фізичні вправи при аутизмі – це одне з найдієвіших допоміжних засобів. У багатьох дітей з аутизмом фізична активність викликає протест, і важливо зрозуміти, чому це відбувається. Правильно спланована програма терапевтичних вправ здатна створити цікавий і безпечний, з точки зору дитини, простір, в якому можна взаємодіяти з іншими людьми. Для дітей з цим діагнозом переважною формою терапевтичних вправ є ігрова методика, яка застосовується з метою відновлення та зміцнення організму.

Мета дослідження – аналіз сучасних методик корекції психомоторної сфери дітей з розладами аутистичного спектру.

При аналізі літературних джерел було з'ясовано, що фізична терапія для дітей з аутизмом може включати різні методи та підходи, спрямовані на поліпшення рухового розвитку. Психомоторний дефіцит при аутизмі можна визначити як нездатність індивіда свідомо та добровільно контролювати власне тіло та його психофізичний потенціал. Також важливим аспектом є соціально-психологічна адаптація. Адаптація дітей дошкільного віку з аутизмом є спеціально організованим процесом та результатом взаємодії з соціальним мікро- та макросередовищем, під час якого, долаючи проблемні ситуації у сферах міжособистісних відносин,

предметної взаємодії, дитина оволодіває нормами соціальної поведінки, знаннями про себе, оточуючий світ, при цьому відбувається цілеспрямоване формування адаптивної поведінки як комплексного інтегрального утворення на рівні особистості [3].

Одна з перших методик психомоторної терапії для дітей з аутизмом була розроблена тренером бойових мистецтв Полом Кохокару. ЗС-терапія допомагає дітям зрозуміти себе з точки зору своїх фізичних і вегетативних психомоторних навичок. З С-терапія – це метод відновлення психомоторики людей з розладами аутистичного спектру за допомогою адаптованих фізичних вправ і включає серію вправ, спрямованих на доведення людини з розладами аутичного спектру до стану, коли виникає бажання і здатність до самостійної рухової активності. Ця терапія ґрунтується на трьох принципах:

- Усвідомленість
- Координація
- Концентрація

Аутизм може впливати на те, як обробляється сенсорна інформація, що може призводити до перенадмірної або недостатньої сенсорної стимуляції. Люди з розладами аутистичного спектру (РАС) можуть використовувати сенсорну інтеграцію для контролю сенсорних вражень і допомоги собі краще керувати сенсорним перевантаженням. Сенсорна інтеграційна терапія включає м'які контакти з різними сенсорними стимулами. Мета цієї терапії – посилити, збалансувати і розвинути обробку сенсорних стимулів центральною нервовою системою. Терапія складається з трьох частин:

– перша націлена на розвиток координації в просторі, досягається завдяки розминці, ця частина допомагає дитині пізнати своє тіло, відчуття його не фрагментарно, а як єдине ціло. Вправи спрямовані на навчання та розвиток координації рухів, допомагають тримати рівновагу, утримувати спрямовану увагу;

– друга частина спрямована на розвиток координації в обмеженому просторі, покращення усвідомленості дій, що виконують планування рухів, розвиток механізмів моторного мислення, тобто відбувається тренування пам'яті, координації та дрібної моторики. Вправи дрібної моторики також сприяють покращенню мовлення;

– третя частина сприяє розвитку комунікативних навичок дитини. Виконуються колективні вправи з предметами, тобто відбувається взаємодія з іншими учасниками групи. Таким чином відбувається розвиток усього тіла не перевантажуючи його [4].

Однією з сучасних методик спрямованих на розвиток психомоторної сфери дітей з різними порушеннями розвитку є методика Денісона. Основна ідея методики полягає в розвитку різних сторін особистості дитини за допомогою вправ і рухової діяльності. За допомогою рухової

активності метод Денісона спрямований на стимуляцію різних зон мозку, що покращує моторику, увагу, координацію та інші аспекти функціонування. Метод Денісона активує природні механізми інтеграції розуму і тіла через спеціально організовані рухи. На думку Денісона, багато інтелектуальних і емоційних проблем в житті людини виникає із-за поганої взаємодії обох півкуль головного мозку і через відсутність інтеграції між ними. Для того, щоб людина мала повну картину навколишнього світу, необхідна інтеграція правої і лівої півкулі головного мозку. Основна мета методу – розуміння психологічних і фізіологічних реакцій людського організму на короточасне і дуже інтенсивне фізичне навантаження; пізнання різних форм адаптації людського організму на тривалу фізичну активність; розуміння механіки руху та її позитивних особливостей; дослідження процесів, що контролюють рух, і факторів, що впливають на придбання моторних навичок; пояснення психологічних ефектів фізичної активності на поведінку людей [2].

Методика «Розвивайчого руху» Вероніки Шерборн була розроблена Веронікою Шерборн, французькою фізіотерапевткою, у 1950-х роках. Суть методики «Розвивайчого руху» Вероніки Шерборн полягає в використанні спеціально організованих рухових вправ для покращення рухових навичок, координації, гнучкості та загального фізичного розвитку. Цей підхід спрямований на розвиток не лише фізичних, але й психічних здібностей дітей. У методиці «Розвивайчого руху» використовуються різноманітні рухи, які сприяють стимуляції різних частин тіла та підвищують усвідомлення дітей про їхні рухові можливості. Ці вправи можуть бути направлені на покращення здатності до руху, розширення рухового діапазону, покращення сприйняття простору та розвиток різних рухових навичок. Головна ідея методики полягає в тому, що рух є ключовим елементом розвитку дитини, і використання цього під час спеціально організованих занять може сприяти її всебічному фізичному і психічному розвитку [5].

Таким чином, сучасні методики корекції психомоторної сфери є ефективним інструментом для втручання у дітей, оскільки вони допомагають розвивати широкий спектр навичок та умінь, необхідних для успішної соціальної адаптації, спілкування та фізичного розвитку дитини. Усі перераховані методи зараз впроваджуються в нашої країні та демонструють позитивні результати. Захворювання аутистичного спектру потребує активного дослідження та розробки інноваційних методів корекції.

Література

1. Аутизм | Центр громадського здоров'я. *Центр громадського здоров'я України | МОЗ*. URL: <https://phc.org.ua/en/node/1558> (дата звернення: 06.04.2024).
2. Асоціація міжнародних і всеукраїнських громадських організацій. Київ, 2017. URL: <https://autism.ua/about-autism/20-terapiia/36-inshi-metodi> (дата звернення: 06.04.2024).
3. Супрун Г.В. До питання вивчення соціально психологічної адаптації дітей молодшого дошкільного віку з аутизмом. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2015, вип. 6 (1). С. 268-277.
4. 3 C Therapy. Asociația Help Autism – Terapie ABA și Diagnostic Precoc. URL: <https://helpautism.ro/en/terapie/3c-therapy>. (дата звернення: 08.04.2024).
5. Породько М.І. Фізична реабілітація і аутизм: навч. посіб. / М.І. Породько. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 53 с.